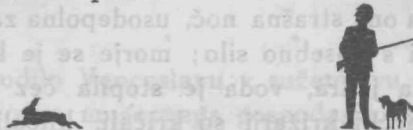

škrinjo srebrnih tolarjev, toda po njegovi smrti niso našli v celi njegovi hiši razen nekaj beličev nobenega denarja.

Menim, da ni bil ono noč nihče drugi, ki je zakopal tisti lonec cekinov, kakor Jerebov Ambrož. Storil je to gotovo iz neumnega strahu, da mu vzemó ljudje denar. Skopost je pač ena izmed tistih lastnosti, ki človeku ne pusti spati in ga navdaja v pekočimi skrbmi noč in dan, — Ambrož je gotovo mislil, da ga moti pri njegovem delu v gozdu sam hudi duh. In vsled tega si menda potem ni več upal na ono mesto, da pogleda, kaj je z njegovim denarjem.

Tako mi je sestrino pismo nanovo obudilo spomine na nekdanji nočni lov na jazbeca. Pozabil ga menda zdaj ne bom tako kmalu.

Jazbeca pa le nismo počili. — A. Šavelj.

PASTIRČEK VENCESLAV.

Zgodovinska povest, spisal Jak. S—č.

III.

Fz Pariza se je pomikala otroška vojska proti jugu. Ljudje so povsod sprejemali mlade junake z največjim veseljem, povsod so jih obdarjali, in mnogo otrok se jim je še pridružilo. Posebno lepo jih je sprejelo mesto Lyon, ki jih je par dni imelo v gosteh.

Iz Lyona so se pomikale čete skozi Avignon v Marseille, da se prepeljejo od tam v Sveto deželo. Koncem maja leta 1212. so prišli v Marseille.

Zunaj mesta so si postavili mali križarji taborišče in počivali. Vojvoda Venceslav pa je iskal brodarjev, ki bi jih pripeljali čez morje. Dolgo se ni hotel nihče oglasiti; nekega dne sta pa le prišla v Venceslavov tabor dva imenitna trgovca, Laha. Ponudila sta se, da zastonj prepeljeta otroke v Sveto deželo. Venceslav je ponudbo rad sprejel, in trgovca sta obljubila, da bosta v enem tednu pripravila trideset ladij, da bodo vsi križarji naenkrat mogli v Palestino.

Kako je bilo vse veselo čez teden dni v Marseillu! Otroci so se poslavljali od lepega mesta in od dobrih ljudi in hiteli na ladje, ki so jih čakale v pristanišču. Kmalu je bila vsa mala armada na ladjah. Še enkrat so mladi križarji zaklicali pozdrav dobrim meščanom, mornarji so razpeli jadra in ladje so odplule na visoko morje. Še en pogled na prelepo francosko domovino, še en pozdrav in potem — z Bogom, z Bogom — za vedno! Za vedno? Koliko otrok se bo še vrnilo? Koliko mladih križarjev bo še objelo svoje starše? — Žalostne misli so vstajale v srcih mladih križarjev, prvo veselje je ponehalo, vsi so bili žalostni in pobiti.

Par dni so imeli mladi vojaki lepo vožnjo. Brez posebnih nezgod so prišli na Sardinijo, kjer so počakali par dni, da so dobili sveže vode in nakupili potrebne hrane. Dobra volja se je počasi vračala, in zopet so otroci prepevali in se veselili.

Žalibog se je pa njihova dobra volja kmalu izprevrgla. Komaj so namreč odrinili od Sardinije, so vstali na morju strašni viharji. Od juga je pripihal močan veter, ki ga mornarji poznajo pod imenom »široko«. Tega vetra se mornarji najbolj bojé, ker preobrača tudi velike ladje kot orehove lupine. Otroci so se plašno stiskali v kote, ko so se začele ladje nagibati zdaj na eno, zdaj na drugo stran. Po vseh ladjah se je glasila zaupna molitev k Materi božji, Morski zvezdi. A vetrovi le niso hoteli pojenjati; še z vedno večjo silo so premetavali ladje.

In tedaj je prišla ona strašna noč, usodepolna za male križarje. Vso noč so viharji divjali s posebno silo; morje se je kar penilo. Pri treh ladjah so se polomila jadra, voda je stopila čez krov in ladje so se potopile. Ubogi romarčki-križarji so kričali, klicali na pomoč. Druge ladje so prihitele na pomoč — takrat pa je vstal vrtnec, zgrabil ladje in vse so se nagnile. Potopile so se vse. Le tri so se rešile iz srditih valov. Kdo bi popisal jok in stok ubogih otrok, ki so se borili z divjimi valovi in drug za drugim tonili v razburkanem morju. — — —

Žalost je navdala Venceslava, ko je videl drugo jutro, da so od tridesetih ladij ostale le še tri in je gledal vse svoje tovariše malodušne, obupane. Izkušal jih je tolažiti, a ni mogel, ker je bil sam prepotreben tolažbe.

Tudi trgovca sta izkušala tolažiti mlade junake in sta jim prigo-varjala, naj le pogumno gredo v Sveto deželo, bo že Bog poskrbel zanje.

Po štiritedenski vožnji so končno zagledali dečki - križarji od daleč veliko in lepo mesto. Vitki zvoniki in lepe palače so se jim svetlikale od daleč. Veselo so klicali otroci vsi srečni, da vidijo zopet suho zemljo. Mislili so, da je to mesto пристanišče Jafa. A bridko so se varali. To mesto je bila Aleksandrija, kamor sta jih zapeljala hinavska in goljufiva Laha, da jih prodasta — v sužnost.

Ubogi mali križarčki!

IV.

Žalosten je bil pogled po širnem suženjskem trgu v Aleksandriji. V dolgi vrsti stoje suženj ob sužnju. Na kraju trga, ob veliki turški mošeji, glej, pa stoji kakih štirideset dečkov, poleg njih pa stojita dva grdogleda trgovca. To so naši — križarčki. Hinavska Laha sta pripeljala dečke, ki so ostali še pri življenju, semkaj na suženjski trg, da jih prodasta.

Vedno bolj se izpraznjuje trg, skoro vsi sužnji so že pokupljeni, le naših dečkov noče nihče kupiti. Slednjič pride na trg velik vojaški do-stojanstvenik — pred njim so nosili tri konjske repe, znamenje, da je ta častnik odličen paša.

Paša se ustavi na trgu in pregleduje dečke. Vpraša trgovca, odkod so. Trgovca povesta, da so to francoski krščanski dečki. Paša odbere dva, ki sta mu bila najbolj všeč, Venceslava in Venceslavovega najboljšega prijatelja Mirka. Paša plača visoko ceno za dečka in odide z njima. — Tudi druge dečke sta laška izdajalca prodala in z Judeževimi srebrniki vesela zapustila lepo mesto.

Dolgo sta hodila Venceslav in Mirko s pašo. Slednjič so se ustavili pred veliko, lepo palačo, obdano z velikim vrtom. — Paša se obrne k Venceslavu: »Ti, dečko, boš moj sluga. Pojdi za menoj, glej, da boš zvest in priden, sicer« — pri teh besedah zamahne z roko, kot bi hotel neusmiljeno udariti. — Mirku so pa odkazali službo v kuhinji; določen je bil, da nosi paši jedi na mizo.

* *

Ni se slabo godilo Venceslavu v suženjstvu. S svojim umnim vedenjem si je pridobil srce mogočnega gospodarja. Smel je svojega gospoda spremljati, kamor je šel. Tako je prehodil naš mali junak veliko mest in videl mnogo dežele. Ta razlika in pa prijatelj Mirko sta mu bila tolažba daleč od doma, v mohamedanski sužnosti. Paša se ni zmenil za njegovo vero — dovolj mu je bilo, da je Venceslav zvesto opravljal svojo službo. Tako so brez posebnih dogodkov pretekla leta in leta, in iz Venceslava je zrastel močan in krepak mladenič. —

Kristjanom se je tedaj v Palestini godilo jako slabo. Zopet so zavzeli Jeruzalem Turki in z vso močjo so zatirali kristjane. Ječe so bile polne ujetnikov, ki so vzdihovali v sponah, ki jih je nadel na njih žuljave in utrujene roke kruti nevernik. Kljub vsemu preganjanju pa je še ostalo posebno v okolici Jeruzalema mnogo kristjanov. Kristjani so z žalostjo gledali, kako trpe njihovi bratje po ječah, in ko turške grozovitosti še niso hotele pojenjati, so se uprli in napadli Turke.

Turki so hitro zbrali svoje vojake in tudi Venceslavov gospod je dobil ukaz, naj takoj odide s svojimi vojaki proti upornim kristjanom. Vzdignil se je paša z vso svojo posadko in odšel v Jeruzalem. Venceslav je ginjen poljubil sveta jeruzalemska tla. Mirko je pa veselja jokal, ko je zagledal jeruzalemsko mesto, cilj svojih željâ. Oba sta s hvaležnim srcem hvalila Boga, da ju je vendar pripeljal v sveto mesto.

Kristjani so dobili nove pomoči, Turki so omagovali. Paša je jezno ukazoval svojim vojakom, a vedno so zmagovali kristjani. Jezen ukaže paša tudi Mirku in Venceslavu, naj zgrabita za orožje in se borita proti kristjanom. Ne, tega pa nista hotela! Krščanska mladeniča sta se odločno postavila: »Ne, proti svojim bratom se pa ne bova vojskovala. Rajši pretrpiva tudi smrt, kakor da bi morala z orožjem nad kristjane.« Ta odločna beseda je strašno razjarila pašo. Ves jezen ukaže oba junaka vreči v ječo.

Silno sta vzdihovala Venceslav in Mirko v temni ječi. Prišla sta v Sveto deželo, da bi rešila Sveto deželo, pa sta bila prodana v sužnost,

in zdaj, ko sta dorastla v junaška mladeniča, zdaj pa morata vzdihovati v ječi, ker sta odpovedala pokorščino Turkom — — —

V Jeruzalemu pa se je bil boj dalje. Turki so dobili novo pomoč in slednjič premagali kristjane. Jeruzalemske ječe so se napolnile z ujetniki.

V.

Prišlo je leto 1228. Na Nemškem in v Italiji so zbirali novo križarsko vojsko. Cesar Friderik II. je nabiral vojakov po vseh deželah, in papež Gregor IX. je podelil vsem križarjem popolni odpustek. — Velika armada križarjev se je pripeljala v Jafo in korakala proti Jeruzalemu. Na čelu vojske je pa jezdil v bleščeči opravi cesar Friderik II. sam na krasnem belcu. Križarji so postavili okoli Jeruzalema taborišče in začeli oblegati mesto.

Dolgo časa so oblegali mesto brez uspehov, pa tudi Turki se niso mogli ponašati z zmagami. Cesar Friderik se je končno naveličal dolgočasnega obleganja in se mirnim potom začel pogajati s Turki. Po dolgih razgovorih so Turki odstopili Jeruzalem kristjanom. Ti so jim zato plačali velike vsote denarja, in kristjani so zopet vkorakali v sveto mesto in v cerkev božjega groba. Velikansko veselje je vladalo po mestu, kristjani so se objemali radosti in sreče. Sreča in radost sta posijala tudi v ječo, kjer sta vzdihovala Venceslav in Mirko: kristjani so osvobodili ujetnike.

S hvaležnim srcem sta se zahvaljevala mladeniča Venceslav in Mirko svojim rešiteljem in povelicevala Gospodovo dobrotljivost. Podala sta se v šotor cesarja Friderika in mu povedala svoje žalostne dogodljaje. Friderik ju je poslušal, jima podal roko in ju povabil nazaj v Eropo. S solzami v očeh sta sprejela mladeniča njegovo ponudbo.

Zopet so razpeli mornarji bela jadra, vetrovi so zapihali in ladje so zdrčale po bisernem morju. Imele so ugoden veter, ki jih je varno in hitro vodil proti domovini. Venceslav se je zazrl čez širno morje in njegovo srce je postalo žalostno in otožno... Trideset tisoč dečkov je odšlo pred leti na pot v Palestino, dva se pa vračata. Velikansko večino je požrlo globoko morje, drugi so odšli v sužnost.

Bog ve, ali še žive mali romarji? Bog ve, kako se jim godi? Ali bodo še kdaj videli svojo prelepo domovino? — Take misli so prihajale Venceslavu; bridkost mu je vedno bolj stiskala srce, čim bolj se je bližal Evropi...

Friderikovo brodovje je dospelo v Brindisi. Meščani so navdušeno sprejeli cesarja, in ko so izvedeli, da je Jeruzalem zopet krščanski, ni bilo veselja ne konca ne kraja. A naša mladeniča nista mogla biti vesela z veselim mestom. To namreč ni bila njuna domovina; njuna domovina je bila še daleč, daleč tam za hribi.

Cesar Friderik je videl žalost in bridkost mladeničev, preskrbel jima je potrebnih sredstev za potovanje in ju odposlal na Francosko. Mladeniča sta zasedla iskra konjiča in zapustila solnčno Italijo. Jahala sta

Pregoreče zasledovanje.

dolgo, težavno pot čez Genovo v Lyon, v Pariz in iz Pariza v Amiens v svojo domovino, po kateri sta hrepenela toliko let. — — —

Grof Konrad je sedel v svoji sobi. Pred njim je bilo na mizi odprto sv. pismo. A stari, osiveli grof ni čital. Utrujeno oko mu je zrlo skozi okno po lepi amienski ravnini, njegove misli pa so odhitele daleč tja v Sveto deželo. Toliko let, in še nobenega glasu o Venceslavu! Pred par leti je izvedel, da sta izdala male križarčke dva Laha Turkom, izvedel pa tudi, da so v Marseillu ta dva trgovca obesili, o otrokih pa nobenega glasu. A on še vedno upa, da bo še videl dobrega Venceslava.

Ko tako premišljuje, zasliši na dvorišču peket konjskih kopit. Na dvorišče prijahata dva mladeniča, hitro razjahata in odhitita v grad. — Vrnila sta se Venceslav in Mirko.

Oj veselja, četudi ob bridkem svidenju! Toliko lepih upov, toliko jeklenih naklepov — pa je šlo vse v nič. A kljub temu: volja je bila dobra in zasluženje gotovo. A sanje so pač le sanje. — Stari grof je zapustil svoj grad Venceslavu, ki ga je delil s svojim prijateljem Mirkom, tovarišem v nesrečnih, žalostnih dneh.

Dolgo, dolgo let je še živel Venceslav na svojem gradu. In ko je sveti francoski kralj Ludovik IX. zbiral novo križarsko vojsko, je bil on med prvimi vitezi, ki so se kot prostovoljci ponudili kralju. Zopet je šel Venceslav s svojim tovarišem Mirkom na križarsko vojsko, a zdaj drugače kot prvič. Prvič je šel kot slaboten dečko, zdaj pa kot zrel, čvrst mož, oborožen od glave do petâ. Po mnogih težavah so prišli križarji pred trdnjavo Akon, ki so jo s silo zavzeli. Trdnjava je bila res zavzeta, a tudi mnogo junakov je padlo. Med njimi Venceslav in Mirko . . .

To je povest, ki se je godila v žalostnih časih vojskâ. Tudi naš čas je čas vojskâ, saj se bojuje domala ves svet. Morda je šel v boj tudi tvoj oče, tvoj brat, dragi čitatelj, morda tvoj stric, boter, in morda se vzbujajo tudi tebi želje, da bi se mogel vojskovati zoper verolomne sovražnike. Mlad in majhen si še, ne moreš še na vojsko. Pač pa lahko mnogo pomagaš vojakom z molitvijo. Naj se vzdignejo povsod vsi slovenski otroci in naj odidejo v križarsko vojsko — molitve. Ta vojska molitve bo osrečila vas otroke, pa tudi našo hrabro armado in celo našo domovino. Ko bo presveto Srce Jezusovo videlo vašo molitev, bo podelilo naši domovini zopet zaželeni mir.

Zato, vsi otroci na križarsko vojsko molitve! Molite radi za cesarja, za naše poveljnike, za naše vojake, pa tudi za tisoče sirot, ki že zaslonj čakajo na dan svidenja. —

